

Quick-scan plus Flora- & Faunawet Bargermeer Emmen

Concept

Opdrachtgever:

Gemeente Emmen
Mevrouw M. Hoitzing
Postbus 30.001
7800 RA Emmen
T 0591-685555
F 0591-685599
E m.hoitzing@emmen.nl
I www.emmen.nl

Opdrachtnemer:

Eelerwoude Noord
Venekoterweg 54
8431 HH OOSTERWOLDE
T (0516) 52 30 62
F (0516) 52 33 16
E noord@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 3917

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
T.M. Dolstra	Friso Koop	20-10-2009

INHOUDSOPGAVE

1. QUICK-SCAN FLORA- & FAUNAWET BESTEMMINGSWIJZIGING AGRARISCH GEBIED	2
1.1 Aanwezigheid beschermde soorten beoordeeld.....	2
2. HERINRICHTINGVOORNEMEN.....	3
2.1 Bestemmingsplanwijziging	3
2.2 Beschermde natuurgebieden.....	4
2.3 Flora- & Faunawet.....	4
3. SOORTBESCHERMING.....	6
3.1 Meerdere veldbezoeken afgelegd.....	6
3.2 Enkele beschermde soorten aanwezig	6
3.2.1 Geen beschermde planten aangetroffen.....	6
3.2.2 Geen vaste broed-, rust- en verblijfplaatsen van vogels vastgesteld	7
3.2.3 Leefgebied algemene grondgebonden zoogdieren	7
3.2.4 Nader onderzoek veldspitsmuis.....	8
3.2.5 Mogelijk foerageergebied vleermuizen	8
3.2.6 Gebied geschikt voor amfibieën	8
3.2.7 Gebied ongeschikt voor reptielen	9
3.2.8 Gebied geschikt voor vissen.....	9
3.2.9 Overige beschermde soorten niet verwacht.....	10
4. NADER ONDERZOEK NOODZAKELIJK.....	11
4.1 Enkele beschermde soorten aanwezig	11
4.2 Nader onderzoek naar vleermuizen nodig	11
4.3 Vogels.....	11
4.4 Nader onderzoek amfibieën.....	12
4.5 Advies; benut kansen voor natuur in de herinrichting	12
4.6 Afbakening.....	12

LITERATUURLIJST

BIJLAGE 1: NATUURWETGEVING

BIJLAGE 2A: VANGSTLOCATIES

BIJLAGE 2B: VANGSTLOCATIES BOSMUIS

BIJLAGE 2C: VANGSTLOCATIES VELDMUIS

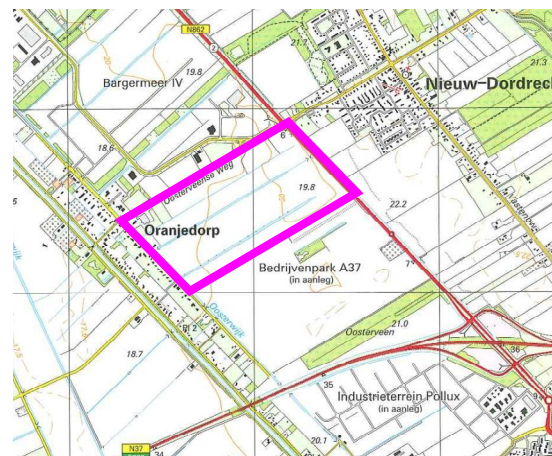
BIJLAGE 2D: VANGSTLOCATIES GEWONE BOSSPITSMUIS

1. QUICK-SCAN FLORA- & FAUNAWET BESTEMMINGSWIJZIGING AGRARISCH GEBIED

1.1 Aanwezigheid beschermde soorten beoordeeld

In verband met het voornemen tot het herinrichten van agrarische percelen, globaal gelegen tussen het dorp Oranjedorp (westzijde), auto-weg N862 (oostzijde), Bedrijventerrein A37 in aanleg (zuidzijde) en de Oosterveense Weg (noordzijde) te Emmen heeft Eelerwoude, in opdracht van gemeente Emmen, in deze mevrouw M. Hoitzing, een quick-scan plus in het kader van de Flora- en faunawet uitgevoerd. Op 11 augustus 2009 is een oriënterend veldbezoek uitgevoerd. Doel van dit veldbezoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige habitats en de daar voorkomende beschermde dier- en plantensoorten. Op basis van de resultaten van dit veldbezoek en de bij Eelerwoude aanwezige gegevens uit verspreidingsatlassen, worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten, van de voorgenomen plannen, op beschermde soorten en de eventueel noodzakelijk te nemen vervolgstappen. Voor deze quick-scan plus is een soortgerichte inventarisatie uitgevoerd naar de veldspitsmuis. De inventarisatie naar de veldspitsmuis is uitgevoerd van 12 t/m 15 augustus 2009. Belangrijke reden voor het meteen inventariseren op de aan- of afwezigheid van de veldspitsmuis is het feit dat het plangebied binnen het bekende verspreidingsgebied ligt van de beschermde veldspitsmuis.

De ligging van de locatie is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Ligging plangebied (paarse omlijning) aan de rand van de woonkern Oranjedorp (Emmen) (bron: Topografische atlas 1:25.000)

2. HERINRICHTINGVOORNEMEN

2.1 Bestemmingsplanwijziging

Het plangebied is gelegen aan de zuidoostkant van de woonkern Emmen en ligt globaal tussen de woonkernen Emmen, Nieuw-Dordrecht, Klazienaveen en Oranjedorp.

Het bestemmingsplan kent op deze locatie de bestemming 'Agrarisch'. In de huidige situatie heeft het plangebied, circa 40 hectare groot, een gebruiksfunctie als akkerland (maïs, gerst en aardappelen). Binnen het plangebied is opgaande beplanting aanwezig langs perceelsranden. Dit betreft met name bosschages langs de zuidelijkste wijk, enkele bosjes tegen de kant van Oranjedorp en de Oosterveense weg. De akkerpercelen zijn deels omsloten en worden doorkruist door waterhoudende watergangen/wijken. De percelen worden intensief beheerd. Op meerdere locaties binnen het plangebied zijn braakliggende overhoekjes aanwezig.

Aan de westkant van het plangebied bevindt zich de woonkern Oranjedorp. Hier ligt tevens een wijk op de scheiding met het plangebied. Aan de zuidkant van het plangebied bevindt zich het nog grotendeel braakliggende, maar goed ontsloten Bedrijvenpark A37. Noordelijk van het plangebied is het industrieterrein Bargermeer gelegen. Oostelijk van de N862 zijn agrarische percelen aanwezig. Binnen het plangebied bevinden zich twee grote wijken, die oost-west lopen. In de noordwestelijke punt van het plangebied is een loon- en grondverzetbedrijf gevestigd en er staat een boerderij.

Het plangebied zal worden ingericht als bedrijvenpark. Betreffend plan past niet binnen het vigerende bestemmingsplan. De gemeente Emmen heeft besloten om het geldende bestemmingsplanbeleid voor het plangebied te actualiseren. Er is gekozen voor het doorvoeren van een bestemmingsplanwijziging voor het plangebied. Ten behoeve van de functiewijziging van het plangebied zal een ro-procedure worden opgestart.

In het onderhavige schrijven wordt het flora- en faunaonderzoek omschreven dat in dit kader uitgevoerd is.

Het is op het moment schrijven van deze rapportage nog niet duidelijk of watergangen en omliggende bosschages behouden blijven, dan wel opgeheven worden.

Onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied.

Foto 1. Noordelijke wijk binnen plangebied

Foto 2. Zuidelijke wijk binnen plangebied

Foto 3. Westelijke wijk langs plangebied en Oranjedorp

Foto 6. Zuidelijke grens langs bedrijventerrein A37

Foto 4. Graanakker en perceelsscheiding binnen plangebied

Foto 5. Grens plangebied; Oosterveense Weg

2.2 Beschermde natuurgebieden

Het plangebied is gelegen op circa 5 kilometer vanaf het dichtstbij gelegen Natura 2000 gebied. Dit betreft het Natura 2000 gebied Bargerveen (Habitat- en vogelrichtlijngebied). Tussen het plangebied en het Natura 2000 gebied zijn onder andere de rijksweg A37 en o.a. de woonkern Klazienaveen gelegen. Doordat tussen het plangebied en het Natura 2000 gebied reeds grote verstoringen aanwezig zijn en de herinrichting van het plangebied geen vergroting van deze verstoring veroorzaakt, is toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 niet nodig.

Het dichtstbijzijnde gebied dat valt onder de EHS is gelegen op een afstand van circa 1,7 kilometer vanaf de grens van het plangebied. Het betreft het Oosterbos, gelegen ten oosten van het plangebied. Dit gebied kenmerkt zich door bos en kleine heideveldjes.

Een effectbeoordeling van de voorgenomen ontwikkeling op de EHS is niet meegenomen in deze rapportage, omdat de tussenliggende afstand dusdanig groot is dat negatieve effecten minimaal zijn.

2.3 Flora- & Faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat

de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst
3. tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het verstoren van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlage.

Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 maakt geen deel uit van de opdracht, zoals die door Eelerwoude bv en de opdrachtgever, in deze gemeente Emmen is overeengekomen.

3. SOORTBESCHERMING

3.1 Meerdere veldbezoeken afgelegd

Het veldbezoek ten behoeve van de quick-scan is uitgevoerd op 11 augustus 2009. Dit veldbezoek heeft overdag plaatsgevonden. Het veldbezoek is erop gericht om te beoordelen of het plangebied geschikte biotopen bevat voor beschermde dier- en plantensoorten. Hiervoor is het plangebied en de nabije omgeving hiervan onderzocht op potentiële leef- en groeiplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten. Daarnaast is er een nader onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van de veldspitsmuis. Hiervoor zijn tussen 12 en 15 augustus 2009 nog eens zes veldbezoeken uitgevoerd, waarbij lifetraps werden gecontroleerd op de aanwezigheid van met name de veldspitsmuis.

Naast de informatie die verkregen is door middel van de veldbezoeken, is gebruik gemaakt van vrij opvraagbare gegevens van het Natuurloket. Verder is van bestaande literatuur (verspreidingsatlassen e.d.) gebruik gemaakt. Er zijn geen gegevens aangekocht van bijvoorbeeld PGO's (Particuliere Gegevensverzamelende Organisaties).

3.2 Enkele beschermde soorten aanwezig

3.2.1 Geen beschermde planten aangetroffen

Het plangebied is grotendeels gelegen in kilometerhok 260-529. Uit gegevens van het Natuurloket (1991-2007) blijkt, dat het kilometerhok goed is onderzocht op vaatplanten. Er worden geen beschermde planten vermeld. Volgens verspreidingsgegevens zoals vermeld in de Atlas van de Drentse Flora, zijn in het verleden geen beschermde soorten of rode lijstsoorten aangetroffen binnen de uurhokken, waarbinnen het plangebied ligt.

Tijdens het veldbezoek zijn op de agrarische gronden binnen het plangebied algemene vegetaties aangetroffen. Onder de akkerbouwge-

wassen gerst, maïs en aardappelen werden met name algemene akkeronkruiden aangetroffen.

Rondom en door het plangebied lopen watergangen/wijken. De wijken tonen grote verschillen in biotoop en soortensamenstelling. De wijk langs Oranjedorp heeft een licht schrale vegetatie met witbol en kropaar op het talud. In het water langs de kanten zijn redelijk grote velden kikkerbeet aanwezig.

De noordelijkste wijk, die door het plangebied heen loopt heeft opvallend heischrale taluds, waarlangs soorten groeien als struikheide, gewoon havikskruid, muizenootje en duizendblad. Langs deze wijk zijn ook schouwpaden gelegen waarop soorten als boerenwormkruid, gewoon struisgras en schapenzuring groeien. Langs de waterlijn groeien soorten als liesgras, kikkerbeet en gewone berenklauw.

De zuidelijkste wijk heeft geen schouwpaden. De akkers liggen tot aan de taluds. Op de taluds groeien soorten als grote brandnetel en bijvoet. Op het noordelijke talud staan grote aantallen oudere zomereiken. In de ondergroei staan o.a. lijsterbessen en wilgen.

Op de perceelsgrenzen groeien ruigtevegetaties als bijvoet en grote brandnetel. Daarnaast groeien hier houtige gewassen als lijsterbes, zomereik en boswilg. Deze wijk is afgesloten ten aanzien van de andere wijken en wordt niet jaarlijks opgemaakt, waardoor de aanwezige beplanting het nodige achterstallige onderhoud vertoont.

Er zijn binnen het plangebied houtige vegetaties aanwezig in de vorm van enkele kleine bosjes aan de kant van Oranjedorp. Hoofdboomsoort hier is zomereik. In de ondergroei staan ruigtevegetaties van grote brandnetel en zevenblad.

Op meerdere plaatsen binnen het plangebied zijn braakliggende hoekjes grond aanwezig. Hier groeien diverse ruigtevegetaties met soorten als akkerdistel, kropaar, witbol en kamille.

Beschermde plantensoorten zijn binnen het plangebied niet aangetroffen. Beschermde soorten worden op basis van de aangetroffen

biotopen en het gevoerde beheer evenmin verwacht, aangezien geschikte groeiplaatsen voor de meeste soorten ontbreken. Een belangrijke oorzaak hiervoor is te vinden in het intensieve akkerlandbeheer en het intensieve onderhoud van de watergangen.

3.2.2 Geen vaste broed-, rust- en verblijfplaatsen van vogels vastgesteld

Uit gegevens van het Natuurloket (1996-2007) blijkt dat het kilometerhok 260-529 slecht is onderzocht op broedvogels. Hierbij is één beschermde vogelsoort vastgesteld. Het kilometerhok is daarnaast niet onderzocht op watervogels.

Tijdens de veldbezoeken zijn binnen het plangebied enkele algemene vogelsoorten veelal foeragerend aangetroffen. Dit betroffen o.a. de soorten fazant, kauw, merel, houtduif en wilde eend. Van de fazant en wilde eend zijn naast volwassen dieren ook kuikens aangetroffen. De nesten bevinden zich verspreid binnen het plangebied, veelal in de slootkanten en ruige akkerranden binnen het plangebied. Het plangebied geeft broedgelegenheid aan weidevogels, akkervogels en diverse watervogels. Vaste broedplaatsen die jaarrond worden gebruikt zijn binnen het plangebied niet aangetroffen. Het is niet uitgesloten, dat deze wel aanwezig zijn. Mogelijk zijn ze gemist omdat het plangebied te groot is voor een gedetailleerde inventarisatie.

Gedurende de controles van de lifetraps in het nader onderzoek naar de veldspitsmuis, zijn binnen het plangebied watersnippen waargenomen, die territorium indicerend gedrag vertoonden en daarmee dus binding hebben met het plangebied. Jagend is de kerkuil waargenomen binnen het plangebied. Mogelijk heeft deze een verblijfplaats in de gebouwen in de westelijke punt binnen het plangebied of net buiten het plangebied.

De nesten van de aangetroffen broedvogels zijn beschermd gedurende de periode dat deze worden gebruikt. De quick-scan heeft geen volledige duidelijkheid verschaft in welke mate de kerkuil binding heeft met het plangebied. Er zijn wel beperkt mogelijkheden aanwezig binnen

het plangebied voor verblijfplaatsen van kerkuilen.

3.2.3 Leefgebied algemene grondgebonden zoogdieren

Uit gegevens van het Natuurloket (1997-2007) blijkt, dat het kilometerhok 260-529 matig is onderzocht op zoogdieren. Er zijn vier tabel 1 soorten aangetroffen. Uit bekende verspreidingsgegevens (Snaak, G. 2008) blijkt dat nabij het plangebied in de periode 1992 - 2007 de veldspitsmuis (tabel 3) is aangetroffen in kerkuilbraakballen. Omdat het plangebied binnen de range van het jachtgebied van kerkuilen ligt, is het niet uitgesloten, dat de beschermde veldspitsmuis aanwezig kan zijn binnen het plangebied. Daarom is nader onderzoek naar het voorkomen van de veldspitsmuis binnen het plangebied uitgevoerd.

Tijdens het veldbezoek (quick-scan) zijn enkele bewoningssporen aangetroffen die er op duiden dat het plangebied wordt gebruikt door diverse (spits-) muizen. Daarnaast zijn er molshopen aangetroffen. Op het moment van het veldbezoek is een reebok waargenomen binnen het plangebied. Verspreid door het plangebied zijn sporen (prenten, uitwerpselen e.d.) waargenomen, die duiden op het gebruik van het plangebied door haas, ree en vos. Soorten als kleine marterachtigen en egel kunnen gebruik maken van het plangebied als leef- en foerageergebied.

Foto 7. Veldmuis.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteit kan de strikt beschermde veldspitsmuis verwacht worden binnen het plangebied. Er zijn verspreid ruige slootkanten, braakliggende hoeken en akkerranden aanwezig en er is een ruim voedselaanbod aanwezig.

3.2.4 Nader onderzoek veldspitsmuis

Het nader onderzoek naar de veldspitsmuis is in het verlengde van de quick-scan flora- en faunawet uitgevoerd. Op 11 augustus zijn 44 lifetraps, voorzien van nestmateriaal en lokvoer (pindakaas en meelwormen) geplaatst op 22 punten binnen het plangebied (zie bijlage 2a). De lifetraps zijn twee aan twee geplaatst en in eerste instantie op save gezet gedurende een korte gewenningsperiode. Op 12 augustus, 's avonds zijn de lifetraps op scherp gezet en waar nodig voorzien van nieuw lokvoer. De controlerondes hebben om de 12 uur plaatsgevonden. Gedurende 5 controlerondes (13-8 ochtend, 13-8 avond, 14-8 ochtend, 14-8 avond en 15-8 ochtend) zijn de lifetraps gecontroleerd.

Het resultaat van de 5 controlerondes waren de vangsten van 12 (spits-)muizen. De volgende soorten werden aangetroffen tijdens de inventarisatie;

- Bosmuis (8 stuks)
- Veldmuis (2 stuks)
- Gewone bosspitsmuis (2 stuks)

Er zijn **geen** veldspitsmuizen aangetroffen tijdens de inventarisatie. De locaties waar de gevangen soorten zijn aangetroffen weergegeven in bijlagen 2b, 2c en 2d.

Oorzaak van de lage aantallen aangetroffen muizen kan mogelijk gezocht worden in het zijn van een slecht muizenjaar. Kerkuilwerkgroep Nederland ziet aan de hand van de broedresultaten van kerkuilen landelijk ook dat het een slecht muizenjaar is aan de hand van het aantal eieren per legsel en veelal door het uitblijven van eventuele tweede legsels (mond.med. J. de Jong, Kerkuilwerkgroep Nederland).

De veldspitsmuis heeft bij voorkeur een biotoop die weinig roering van de grond kent. De locaties, waar de lifetraps zijn geplaatst voldoen veelal aan deze biotoopeisen; braakland, bosranden en ruige akkerranden. Desondanks zijn er geen veldspitsmuizen aangetroffen.

3.2.5 Mogelijk foerageergebied vleermuizen

Uit gegevens van het Natuurloket (1997-2007) blijkt, dat het kilometerhok 260-529 niet is onderzocht op vleermuizen. Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1986-1993) blijkt dat

er vleermuizen zijn vastgesteld in uurhok 18-51, waarbinnen het plangebied ligt. In dit uurhok zijn de soorten meervleermuis, water-vleermuis en laatvlieger aangetroffen. Er zijn geen kolonieverblijfplaatsen vastgesteld in het desbetreffend uurhok.

Binnen het plangebied staan gebouwen die worden gesloopt. Tevens worden er houtopstanden verwijderd. Er zijn mogelijk voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen aanwezig binnen het plangebied, zowel in gebouwen als in beplantingen. Mogelijk foerageren de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de laatvlieger binnen het plangebied langs aanwezige beplantingen en hebben ze verblijfplaatsen in de aanwezige bebouwing of beplantingen. De wijken langs en binnen het plangebied kunnen dienen als jachtbiotoop en trekroute voor watervleermuis en mogelijk meervleermuis.

Vleermuizen ondervinden mogelijk nadelige effecten door het herinrichtingvoornemen, omdat er mogelijke verblijfplaatsen worden vernietigd. Voor foeragerende vleermuizen wordt het foerageergebied in eerste instantie vernietigd. Na realisatie van het herinrichtingvoornemen wordt het plangebied aangekleed met diverse wegbegeleidende beplantingen, waardoor het jachtbiotoop op den duur wordt vergroot. De opgaande beplanting buiten het plangebied wordt versterkt binnen het plangebied tijdens de realisatie van de herinrichting van het plangebied. Er is een toename van verlichting te verwachten in het plangebied. Dit kan een negatief effect hebben op vleermuizen. Een soort als de meervleermuis is bijvoorbeeld zeer gevoelig voor een toename van de verlichting. Nadelige effecten kunnen enigszins worden beperkt door te kiezen voor strooilicht beperkende armaturen.

3.2.6 Gebied geschikt voor amfibieën

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt, dat het kilometerhok 260-529 niet is onderzocht op amfibieën. Uit de gegevens van het RAVON (Waarnemingenoverzicht 2006) blijkt dat er in het uurhok 18-51 één tabel 1 soort is aangetroffen. Het gaat hier om de gewone pad. In aangrenzende uurhokken zijn de zwaar beschermde heikikker en poelkikker

(tabel 3) aangetroffen, evenals enkele algemene tabel 1 soorten.

Het plangebied biedt mogelijkheden voor amfibieën als landhabitat en voortplantingsbiotoop. Mogelijk vinden amfibieën als gewone pad, kleine watersalamander, bastaardkikker en bruine kikker een overwinteringplek in muizenholen in de slootkant. De watergangen die langs en binnen het plangebied lopen zijn waterhoudend, waardoor deze watergangen geschikt zijn als voortplantingsplaats voor amfibieën. Er zijn tijdens de veldbezoeken amfibieën aangetroffen in het plangebied. Langs de watergangen zijn volwassen dieren en juvenielen aangetroffen van de bruine kikker (tabel 1). Enkele dieren hadden een opvallend weinig voorkomend stippenpatroon. Andere dieren hadden kenmerken die in de overlap van kenmerken thuishoren tussen de bruine kikker en de beschermde heikikker (tabel 3). Het is niet uitgesloten dat heikikkers en mogelijk ook poelkikkers (tabel 3) voorkomen binnen het plangebied.

Foto 8. Bruine kikker

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden op kleine schaal strikt beschermde amfibiesoorten zoals de heikikker en poelkikker binnen het plangebied verwacht, aangezien geschikte habitats binnen en in de nabijheid van het plangebied aanwezig zijn. Bouw en grondverzetactiviteiten binnen het plangebied maken het plangebied ongeschikter als leefgebied voor de heikikker en poelkikker. Het herinrichtingvoornemen heeft een nadelig effect op de lokale populaties en individuen van amfibieën.

3.2.7 Gebied ongeschikt voor reptielen

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt, dat het kilometerhok 260-529 niet is onderzocht op reptielen. Uit de gegevens van het RAVON (Waarnemingsoverzicht 2006) blijkt dat er evenmin reptielen zijn aangetroffen binnen uurhok 18-51.

Het plangebied biedt beperkt mogelijkheden voor reptielen als leefgebied. Er bevinden zich in het plangebied geen omstandigheden (bijv. mestvaalt) die geschikt zouden kunnen zijn als voortplantingsbiotoop van reptielen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen aanwijzingen gevonden die wijzen op het gebruik van het plangebied door reptielen. De heischrale taluds van de noordelijke wijk worden te intensief beheerd, waardoor deze ongeschikt zijn voor reptielen zoals levendbarende hagedis en adder. Dit zijn soorten die wel in aangrenzende uurhokken zijn vastgesteld in voorgaande jaren. Hierbij kan o.a. gedacht worden aan het Natura 2000 gebied Bargerveen.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden bij hoge uitzondering beschermde reptielsoorten binnen het plangebied verwacht. Het plangebied maakt geen deel uit van het bekende verspreidingsgebied van reptielen.

3.2.8 Gebied geschikt voor vissen

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt, dat het kilometerhok 260-529 niet is onderzocht op vissen. Uit de gegevens van het RAVON (Waarnemingenoverzicht 2006) blijkt dat er in het uurhok 18-51 geen vissen zijn vastgesteld.

De bekende verspreidingsgegevens zoals vermeld in de Vissenatlas Groningen Drenthe maken melding van snoek, snoekbaars, rietvoorn, blankvoorn, pos, paling, kolblei, karper, zeelt, tiendoornige stekelbaars en de baars.

Het plangebied biedt mogelijkheden voor vissen als leefgebied en voortplantingsplek. De aanwezige watergangen langs en door het plangebied zijn permanent waterhoudend en hebben verspreid een rijke watervegetatie, waardoor deze watergangen voor veel vis-

soorten geschikt zijn als leefgebied. Tijdens het veldbezoek is een uitgebreide steekproef uitgevoerd, waarbij over een afstand van ongeveer 100 meter een voor het plangebied representatieve watergang is bemonsterd middels een schepnet (RAVON-net). Het bemonsterde deel van de watergang is het kopse eind van de noordelijke wijk, die ter plaatse versmalt in een kleine sloot. Alle binnen het plangebied aanwezige watertypen zijn in dit bemonsterde traject aanwezig. Hierbij werden zes vissoorten gevangen. Dit betroffen de soorten baars, zeelt, rietvoorn, blankvoorn, kolblei en brasem. Mogelijk komen meerdere veelal 'algemene' vissoorten voor binnen het plangebied, maar zijn deze gemist. Gezien de intensiviteit van de steekproef kan deze worden gezien als representatief voor de met elkaar in verbinding staande watergangen binnen het gehele plangebied.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten, intensiviteit van de steekproef en de gevangen soorten worden er geen beschermde vissoorten binnen het plangebied verwacht. Het herinrichtingvoornemen heeft geen nadelig effect op de lokale populaties van beschermde vissen. Indien wijken worden gedempt dient men de algemene zorgplicht in acht te nemen.

3.2.9 Overige beschermde soorten niet verwacht

Uit gegevens van het Natuurloket (1993-2008) blijkt, dat het kilometerhok 260-529 met uitzondering van de dagvlinders, niet is onderzocht op overige soortgroepen. De dagvlinders zijn redelijk onderzocht. Beschermde of rode lijst soorten worden niet vermeld.

Uit verspreidingsgegevens zoals vermeld in 'Dagvlinders in Drenthe' en op vlindernet zijn na 1995 geen rode lijst soorten en beschermde soorten waargenomen in de uurhokken waarbinnen het plangebied ligt.

Op libellennet worden eveneens geen rode lijst soorten en beschermde soorten vermeld voor het uurhok, waarbinnen het plangebied valt.

Tijdens het veldbezoek zijn enige algemene diersoorten uit de overige soortgroepen aangetroffen. Dit betroffen soorten uit de groepen van weekdieren, mieren, kevers, sprinkhanen, hommels, zweefvliegen, libellen en dagvlinders.

Zeldzame, beschermde of rode lijstsoorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek. Aangetroffen zijn o.a. soorten als klein koolwitje, atalanta, distelvlinder, keizerlibel, blauwe glazenmaker, azuurwaterjuffer, lantaarntje, gewone oeverlibel, bootsmannetje en gewone geelgerande watertor. Opvallend waren de zeer hoge dichtheden van de exoot coloradokever in één van de percelen aardappelen.

Foto 9. Blauwe glazenmaker.

De overige in de Flora- en faunawet opgenomen (strikst beschermde) soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervuld.

4. NADER ONDERZOEK NOODZAKELIJK

4.1 Enkele beschermde soorten aanwezig

Naar aanleiding van deze quick-scan flora- en faunawet wordt geconcludeerd dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van een aantal beschermde soorten. Door het herinrichtingvoornemen wordt het leefgebied en de verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende tabel 1-soorten verstoord of vernietigd. Negatieve effecten op populaties van deze algemene soorten worden niet verwacht.

Tijdens de veldinventarisatie zijn beschermde soorten aangetroffen. Voor deze beschermde, maar algemene soorten is een ontheffingsaanvraag niet van toepassing.

Behouden van de bosschages en de watergangen en zo mogelijk de bosschages en watergangen uitbreiden is wenselijk t.b.v. de instandhouding en uitbreiding van populaties van algemene beschermde soorten binnen het plangebied.

Men dient bij de ruimtelijke ontwikkeling de zorgplicht in acht te nemen (zie bijlage 1). In geval van het dempen van de watergangen zou dit dus bijvoorbeeld betekenen, dat de watergangen afgedamd moeten worden, het water eruit moet worden gepompt, waarna de aanwezige vis, amfibieën e.a. kunnen worden overgezet naar een water dat behouden blijft.

Het herinrichtingvoornemen zal voor diverse voorkomende soorten flora en fauna (met name tabel 1 soorten) een nadelig effect op het leefgebied creëren.

4.2 Nader onderzoek naar vleermuizen nodig

Vleermuizen kunnen mogelijk gebruik maken van het plangebied als foerageergebied. Er worden mogelijk verblijfplaatsen en jachtbiotoop vernietigd door het herinrichtingvoornemen. De herinrichtingwerkzaamheden zullen overdag plaats vinden, waardoor er geen (licht)-

verstoring richting de groep van vleermuizen plaatsvindt tijdens de werkzaamheden. De huidige houtopstanden en watergangen binnen het plangebied worden t.b.v. de nieuwe herinrichting hoogst waarschijnlijk vernietigd, waardoor het plangebied ongeschikt wordt als foerageergebied voor vleermuizen. De herinrichting voorziet in het versterken van het leef- en foerageergebied van vleermuizen na realisatie van de basisinrichting.

Wanneer de opgaande beplanting langs de zuidelijkste wijk en de tegen Oranjedorp gelegen beplanting wel wordt vernietigd, is het mogelijk dat een deel foerageergebied en verblijfplaatsen van vleermuizen wordt vernietigd. Wel dient er nader onderzoek plaats te vinden naar eventuele holten in de opgaande beplanting, die mogelijk door vleermuizen worden gebruikt. Daarnaast dient te worden onderzocht of en in welke mate de watergangen worden gebruikt door vleermuizen als jachtbiotoop en/of trekroute; dit met name ten aanzien van lichtgevoelige soorten als water-vleermuis en meervleermuis. Hiervoor dienen vijf veldbezoeken te worden uitgevoerd met behulp van een batdetector verdeeld over het vliegseizoen. Daarnaast dienen de bomen te worden geïnspecteerd op de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen. Wanneer er van een volledig onderzoek (5 veldbezoeken) uitgegaan wordt, dient dit in de maanden april (winterverblijven/baltsende dieren), juni (kraamperiode) en september (baltperiode) uitgevoerd te worden, waarbij wordt gekeken naar kraam- en paarverblijven.

4.3 Vogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en Faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden zoals het vergraven/dempen van watergangen

alleen buiten het broed-/voortplantingsseizoen (dat i.v.m. de aanwezigheid van de watervogels, zoals wilde eend en watersnip loopt van half maart tot medio juli) uitgevoerd mogen worden. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd is voor vogels geen ontheffing noodzakelijk (LNV verleend zelden tot nooit een ontheffing voor het verstoren van broedende vogels). Indien de werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen beginnen en constant doorgaan tijdens het broedseizoen, hoeft er eveneens geen ontheffing te worden aangevraagd.

Nader onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten is nodig, omdat mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor soorten als buizerd, sperwer en ransuil aanwezig zijn.

4.4 Nader onderzoek amfibieën

Er dient naar de beschermde (tabel 3) soorten heikikker en poelkikker nader onderzoek te worden uitgevoerd. Aanleiding hiervoor is het aanwezig zijn van deze beschermde soorten in de nabijheid van het plangebied en het hebben aangetroffen van een bruine kikker met opvallend veel kenmerken die overeen komen met de heikikker.

Het nader onderzoek dient bij voorkeur plaats te vinden in de paarperiode (half april tot eind mei), wanneer de soorten eenvoudig op basis van kooractiviteiten (roepende mannetjes) zijn te inventariseren.

4.5 Advies; benut kansen voor natuur in de herinrichting

In hoeverre de natuurwaarden de ontwikkeling van de tussenlocatie industriegebied Bargermeer zullen beïnvloeden is afhankelijk van de uitkomsten van de voorgaande geadviseerde nader onderzoeken. Welke oplossingsrichtingen nodig zijn zullen afhankelijk zijn van de uitkomsten van deze nader onderzoeken.

Met de volgende maatregelen kan op een simpele wijze het leefgebied van de aanwezige soorten met de herinrichting van het gebied worden versterkt of verbeterd. Deze maatregelen zijn echter niet altijd noodzakelijk/vereist vanuit de natuurwetgeving. Het noodzakelijk of vereist zijn hangt doorgaans af van de uitkomsten van nader onderzoeken.

In het herinrichtingvoornemen zijn diverse bedrijfspannen opgenomen. Er kan rekening worden gehouden met vleermuizen en broedvogels door in de ontwerpen inbouwkasten voor vleermuizen en vogelsoorten als gierzwaluw en huismus te integreren.

Door de in het plangebied aanwezige watergangen te behouden en zo mogelijk uit te breiden, kan het biotoop voor de beschermde vissen, amfibieën en watervogels worden versterkt. Door een grotere variatie van waterdiepten en natuurvriendelijke oevers aan te brengen krijgen vissen en amfibieën een grotere verscheidenheid aan voortplanting- en overwinteringmogelijkheden.

Het is aannemelijk dat het te realiseren bedrijventerrein zal worden verlicht. Met in achtname van de soortgroepen van vleermuizen en uilen (gevoelig voor verlichting), geniet het de voorkeur dat er gewerkt wordt met strooilicht beperkende armaturen.

Door in het herinrichtingvoornemen groenelementen met o.a. besheesters aan te planten, worden beplantingen aantrekkelijker gemaakt voor verschillende vogelsoorten

4.6 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

LITERATUURLIJST

Koninklijke Vermande, 1999-2007, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV-uitgeverij, Utrecht

Mennema, J., et al, 1980, *Atlas van de Nederlandse Flora, deel 1, 2 & 3*, Uitgeverij Kosmos, Utrecht

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501 *Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

RAVON, 2007, nr. 27 jaargang 9 nummer 3, *Waarnemingsoverzicht 2006*, Drukkerij HPC, Arnhem

Gebruikte websites

www.minlnv.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.floron.nl

www.vzz.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.natuurloket.nl

www.vlindernet.nl

www.libellennet.nl

BIJLAGE 1. NATUURWETGEVING

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbescherming-component uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voor zover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen.

De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

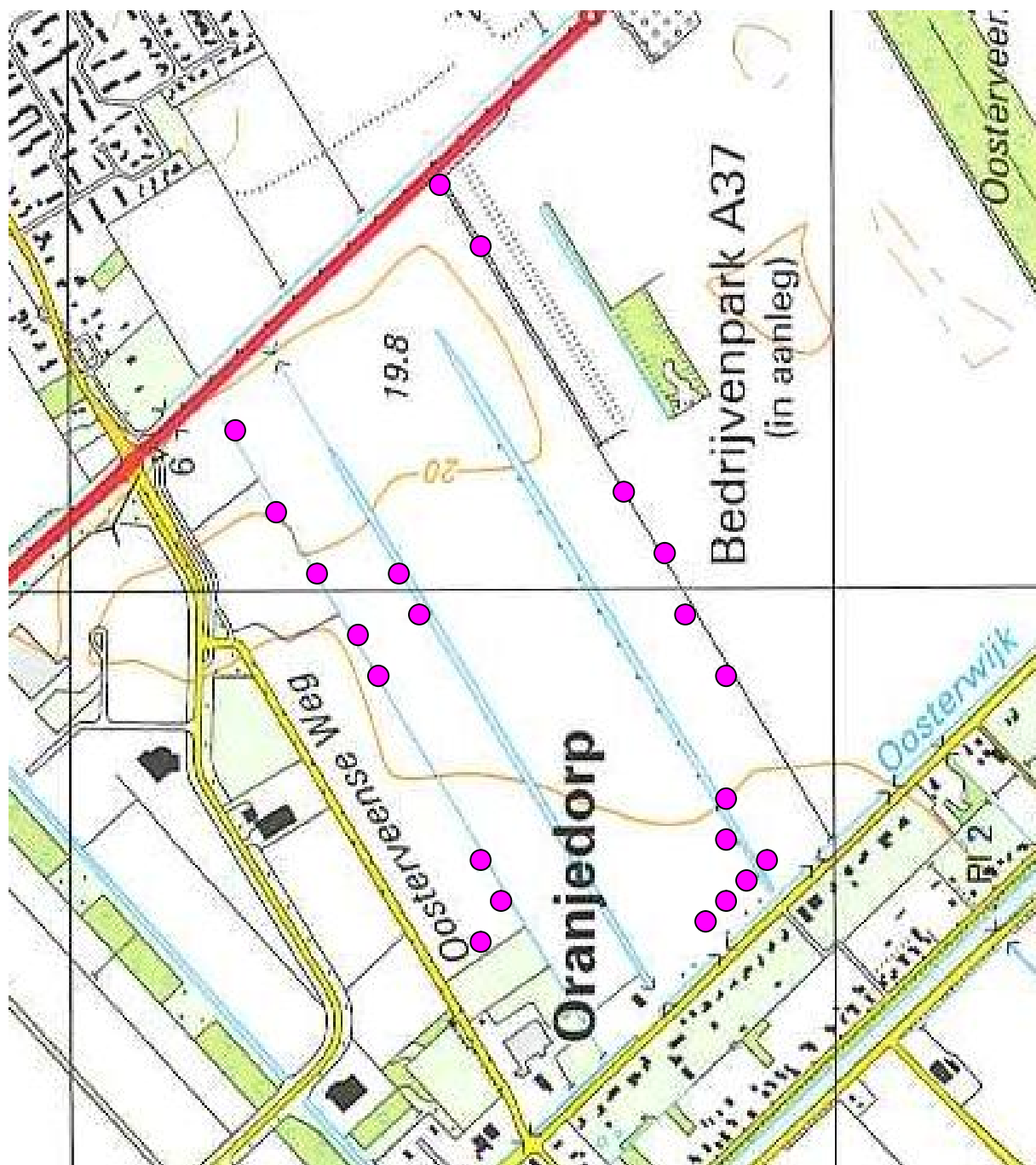
Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Nesten van de volgende soorten worden, mits niet definitief verlaten, aangemerkt als jaarrond beschermde voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw. Voor aantasting van deze nest-/rustplaatsen of de functionele omgeving hiervan (bijvoorbeeld het bijbehorende foerageergebied) kan per oktober 2009 geen ontheffing meer worden verkregen voor de uitvoering van werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling én geen ontheffing voor de zogenaamde 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. Dit betekent dat vóór het uitvoeren van de ingreep, maatregelen moeten worden getroffen om de functionaliteit van de nest- en/of rustplaats te waarborgen.

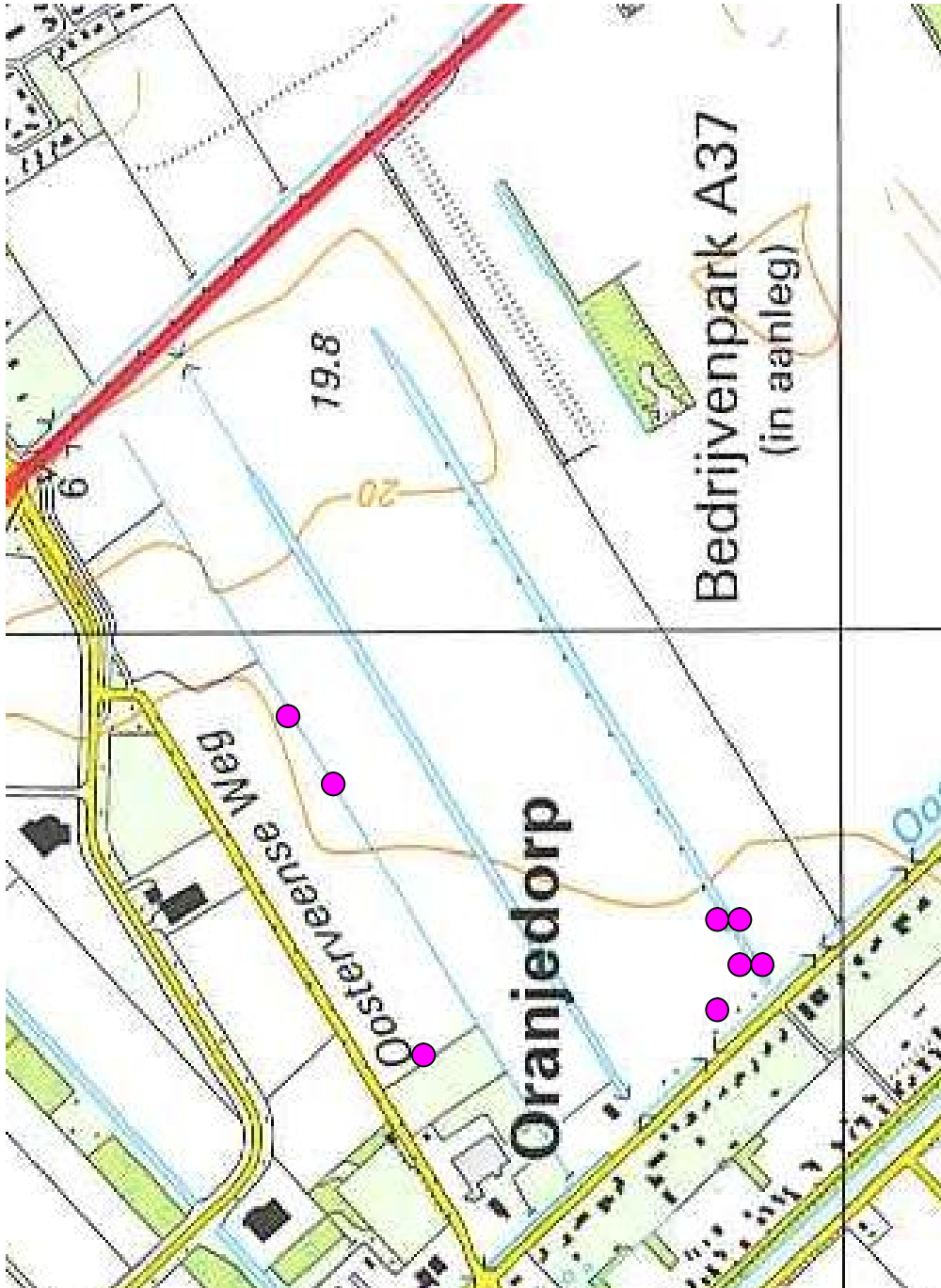
BIJLAGE 2A: VANGSTLOCATIES

LOCATIES, WAAR LIFETRAPS ZIJN GEPLAATST. TWEE PER PAARSE STIP.

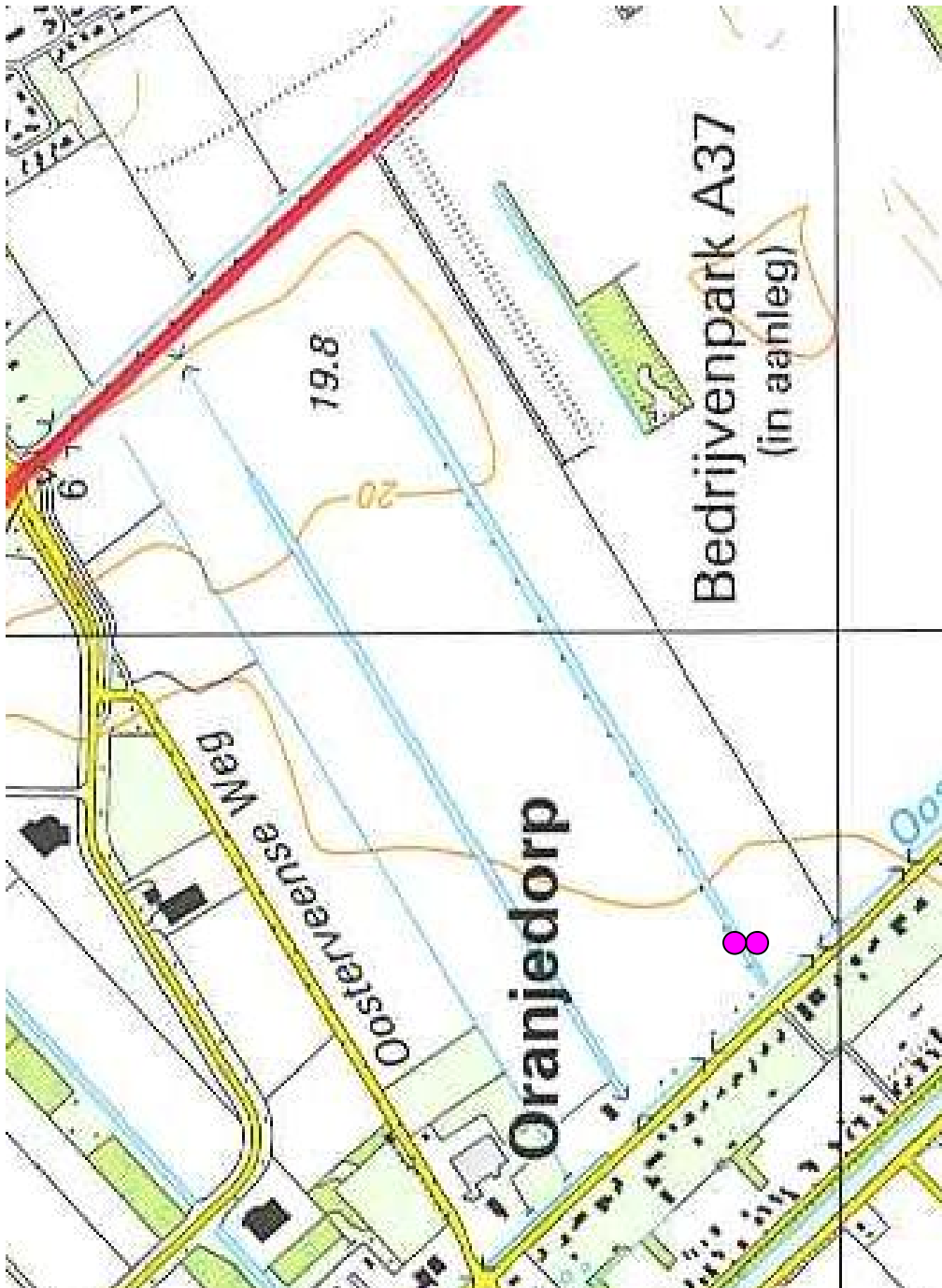

BIJLAGE 2B: VANGSTLOCATIES BOSMUIS

VANGSTLOCATIES BOSMUIS (PAARSE STIPPEN).

BIJLAGE 2C: VANGSTLOCATIES VELDMUIS

VANGSTLOCATIES VELDMUIS (PAARSE STIPPEN).

BIJLAGE 2D: VANGSTLOCATIES GEWONE BOSSPITSMUIS

VANGSTLOCATIES GEWONE BOSSPITSMUIS (PAARSE STIPPEN).